

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Obo/2/2022
Identifikačné číslo spisu: 1096899047
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:1096899047.7

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivany Izakovičovej a členiek JUDr. Beaty Miničovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu: Slovenská konsolidačná, a.s., Cintorínska 21, 814 99 Bratislava, IČO: 35 776 005, proti žalovaným: 1/ P. A., B. XX, XXX XX E., zastúpenému JUDr. Ivanom Cambelom, advokátom so sídlom kpt. Nálepku 1559/34, 937 01 Želiezovce; 2/ P. P. V., ul. G. T. XX, XXX XX E., zastúpenému JUDr. Jozefom Školníkom, advokátom so sídlom Mierova 1, 900 01 Veľký Krtíš; 3/ P. L., ul. A. B. X, XXX XX E., o zaplatenie istiny 284.519,35 Eur s príslušenstvom a o nároku na trovy štátu, o odvolaní žalovaného 1/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 20. januára 2022, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-577, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20. januára 2022, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-577 z r u š u j e.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave napadnutým uznesením z 20. januára 2022, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-577 rozhodol, že štát má nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ spoločne a nerozdielne v celom rozsahu.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd uviedol, že uznesením zo dňa 31. augusta 2021, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-567 konanie zastavil a zároveň rozhodol, že žiadnej zo strán sporu nepriznáva právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 28. októbra 2021.

Krajský súd v Bratislave uviedol, že uznesením zo dňa 10. októbra 2014, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-362, ustanovil na vypracovanie znaleckého posudku znalca z odboru ekonómia, manažment, odvetvie financie, D. K. Q. Menovaný znalec podaním doručeným súdu dňa 7. novembra 2014 vyslovil nesúhlas s ustanovením za znalca s tým, že znaleckú činnosť vykonáva ako zamestnanec znaleckej organizácie CM-Centrum, s.r.o. Piešťany, podľa interného rozpisu prác. Následne krajský súd uznesením zo dňa 10. novembra 2014, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-367 zmenil svoje uznesenie zo dňa 10. októbra 2014, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-362 v časti určenia znalca a ustanovil na vypracovanie znaleckého posudku znaleckú organizáciu CM-Centrum, s.r.o. Piešťany.

Dňa 14. apríla 2015 bol krajskému súdu doručený znalecký posudok č. 11/2015 spolu s vyúčtovaním nákladov, ktoré boli vyčíslené na sumu 1.343,36 Eur a následne za účasť znalca na pojednávaní konanom dňa 7. apríla 2016 v sume 76,40 Eur, t.j. spolu 1.419,76 Eur.

Konajúci súd zistil, že právoplatným uznesením zo dňa 21. apríla 2015, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-423 bola znaleckej organizácii CM-Centrum, s.r.o., ul. Sasinkova 1069/7, 921 01 Piešťany, IČO: 44 463 723, priznaná odmena za vypracovanie znaleckého posudku č. 11/2015 v sume 1.343,36 Eur, ktorá bola vyplatená zo štátnych finančných prostriedkov. Zároveň právoplatným uznesením zo dňa 13. apríla 2016 č. k. Z-2-47Cb/80/1996-462 bola znaleckej organizácii CM-CENTRUM, s.r.o., ul. Sasinkova 1069/7, 921 01 Piešťany, IČO: 44 463 723, priznaná odmena za účasť znalca na pojednávaní konanom dňa 7. apríla 2016 v sume 76,40 Eur, ktorá bola vyplatená zo štátnych finančných prostriedkov.

Krajský súd v Bratislave v odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že podľa § 128 Občianskeho súdneho poriadku (účinného v čase vydania uznesení zo dňa 21. apríla 2015, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-423 a zo dňa 13. apríla 2016, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-462) každý je povinný bez zbytočného odkladu na požiadanie súdu písomne oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie súdu, za náhradu vecných nákladov. Napriek tomu, že uvedené ustanovenie nebolo prenesené do Civilného sporového poriadku, krajský súd dodal, že postupoval podľa § 259 C.s.p., v zmysle ktorého, ak pri dokazovaní vznikne povinnosť, ktorá je spojená s výdavkami inej osoby, má táto osoba tie isté práva a povinnosti pri ich uplatnení ako svedok.

Krajský súd v Bratislave konštatoval, že strany sporu sa v súvislosti so späťvzatím žaloby dohodli, že každá strana bude znášať svoje trovy konania, žalovaní si nebudú voči žalobcovi uplatňovať trovy právneho zastúpenia, ani žiadne iné trovy, ktoré im v konaní vznikli. Ďalej sa dohodli, že trovy spojené s vykonaním dôkazu (vypracovaním znaleckého posudku, účasť znalca na pojednávaní) znáša tá strana, ktorá dôkaz navrhla. Prípadné trovy konania spojené so znaleckým dokazovaním znášajú žalovaní v rozsahu podľa ich dohody. Nakoľko štátu vznikli trovy konania spojené s vykonávaním dôkazov krajský súd rozhodol, že štát má právo na plnú náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ spoločne a nerozdielne v súlade s ust. § 255 ods. 1 C.s.p. Zároveň konajúci súd dodal, že Civilný sporový poriadok vypustil úpravu trov štátu, pričom nezohľadnil trovy vzniknuté v konaniach začatých pred jeho účinnosťou (čo je aj prípad prejednávanej veci). A preto povinnosťou konajúceho súdu bolo vysporiadať sa s touto situáciou. Krajský súd aplikujúci základné princípy čl. 4 ods. 2 C.s.p. mal za to, že štátu patrí náhrada trov, ktoré mu reálne vznikli (reálne ich vynaložil) v súlade s vtedy platnou procesnou normou (§ 148 O.s.p.), ktorá mu garantovala nárok na ich náhradu. Garanciu tohto nároku už nový procesný predpis nedáva a štát nemá priestor na uplatnenie si skôr vzniknutých trov. Krajský súd preto dospel k záveru, že je potrebné aplikovať základný princíp uvedený v čl. 4 ods. 2 C.s.p. a priznať štátu nárok na náhradu vzniknutých trov. Priznanie tohto nároku štátu si súd prvej inštancie volil ako normu, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok tak, že jej výsledkom bude rozumné usporiadanie procesných vzťahov, zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít priznávajúcich v doterajšej súdnej praxi štátu nárok na náhradu vynaložených trov konania.

Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal odvolanie žalovaný 1/ (ďalej aj ako „odvolateľ“), ktorý navrhol, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil. Alternatívne žiadal napadnuté uznesenie zmeniť tak, že štát nemá nárok na náhradu trov konania prípadne napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie.

Žalovaný 1/ je toho názoru, že krajský súd pochybil, ak nerozhodol o nároku na náhradu trov konania štátu v uznesení, ktorým sa konanie končí. Toto rozhodnutie bolo vydané dňa 31. augusta 2021 a právoplatné dňa 28. októbra 2021. Podľa odvolateľa mohol krajský súd uznesenie o zastavení konania zo dňa 31. augusta 2021 podľa § 225 ods. 1 C.s.p. doplniť o napadnutý výrok, čo však neurobil. Preto je odvolateľ presvedčený, že na vydanie napadnutého uznesenia neboli splnené procesné podmienky. V tejto súvislosti poukázal odvolateľ aj na právny názor vyjadrený v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. júna 2015, sp. zn. 6MCdo/15/2013 týkajúci sa rozhodovania náhrady trov štátu v obdobnej veci.

V prípade, ak by sa odvolací súd nestotožnil s názorom vyjadreným vyššie, odvolateľ v podanom odvolaní požiadal o zmenu napadnutého rozhodnutia z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Odvolateľ poukázal na svoje majetkové pomery, vyhlásenie konkurzu na jeho majetok, jediný zdroj príjmov vo výške 430,- Eur mesačne a život v spoločnej domácnosti s manželkou poberajúcou invalidný dôchodok vo výške 193,- Eur mesačne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) [§ 470 ods. 1, 4 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C.s.p.), oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie, bez nariadenia pojednávania, viazaný rozsahom odvolania, odvolacími dôvodmi a zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie (§ 379, § 380 ods. 1, § 383 C.s.p.), prejednal odvolanie a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 1/ je dôvodné, z ktorého dôvodu je potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť.

Napadnutým uznesením súd prvej inštancie rozhodol, že štát má nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ spoločne a nerozdielne v celom rozsahu. Svoje rozhodnutie oprel o čl. 4 C.s.p. v spojení s § 259, § 262 ods. 1 a § 470 ods. 1 C.s.p., pretože priznanie nároku štátu nebolo prenesené do Civilného sporového poriadku, a preto si súd prvej inštancie s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok zvolil ustanovenie § 128 v spojení s § 148 Občianskeho súdneho poriadku garantujúce nárok štátu na náhradu trov ako normu, pretože jedine týmto bude výsledkom rozumné usporiadanie procesných vzťahov v prejednávanom prípade.

Podľa § 128 O.s.p. (účinného v čase vydania uznesení zo dňa 21. apríla 2015, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-423 a zo dňa 13. apríla 2016, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-462), každý je povinný bez zbytočného odkladu na požiadanie súdu písomne oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie súdu, za náhradu vecných nákladov.

Podľa § 148 ods. 1 O.s.p., štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil. Ak sú u niektorého účastníka predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhrada trov sa proti tomuto účastníkovi zníži o rozsah, ktorý mu súd priznal.

Podľa § 225 ods. 1 C.s.p., ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže strana do 15 dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súd môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu. Doplnenie urobí súd doplniacim rozsudkom, na ktorý sa primerane použijú ustanovenia o rozsudku. Ak súd nevyhovie návrhu strany na doplnenie rozsudku, návrh zamietne (ods. 2).

Podľa § 234 ods. 1 C.s.p., súd rozhoduje uznesením, ak nerozhoduje vo veci samej. Ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku (ods. 2).

Podľa § 262 ods. 1 C.s.p., o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Odvolací súd zdôrazňuje, že v prejednávanom spore rozhodnutím, ktorým sa konanie končí je uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. augusta 2021, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-567, ktorým konajúci súd konanie zastavil a zároveň rozhodol, že žiadnej zo strán sporu nepriznáva právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 28. októbra 2021.

V zmysle ustanovenia § 262 a nasl. C.s.p., povinnosť súdu rozhodnúť o trovách konania sa týka nielen trov konania strán sporu, ale aj trov štátu. Preto v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí je súd povinný rozhodnúť aj o trovách štátu, ak v tomto rozhodnutí nerozhodol, že o ich výške rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (resp. vo veci samej), ktoré vydá vyšší súdny úradník. Ak o týchto trovách opomenie rozhodnúť, môže o nich bez návrhu rozhodnúť doplniacim rozhodnutím, ale len kým rozhodnutie vo veci samej, resp. rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nenadobudne právoplatnosť.

V preskúmvanej veci súd prvej inštancie v rozhodnutí vo veci samej nerozhodol o trovách štátu a ani nerozhodol, že o ich výške rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (resp. vo veci samej), ktoré vydá vyšší súdny úradník. Rovnako je z obsahu spisu zrejmé, že konajúci súd o trovách štátu nerozhodol ani doplniacim rozhodnutím, ktoré by bolo vydané do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Následne takmer tri mesiace po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, a to z vlastnej iniciatívy, napadnutým uznesením zo dňa 20. januára 2021 rozhodol o nároku štátu na náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ spoločne a nerozdielne v celom rozsahu.

Odvolací súd pre úplnosť dodáva, že hoci krajským súdom nastolená právna úvaha opierajúca sa o základné princípy čl. 4 ods. 2 C.s.p. je správna, za daných okolností však neaplikovateľná, keďže konajúci súd nepostupoval podľa § 262 ods. 1, 2 a § 225 ods. 1 C.s.p. Preto, pokiaľ súd prvej inštancie v rozhodnutí vo veci samej nerozhodol o trovách štátu a nerozhodol o nich bez návrhu ani do

právoplatnosti tohto rozhodnutia, bolo vylúčené, aby o nich rozhodol neskôr napadnutým uznesením, vydaným tri mesiace od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Vyššie uvedený záver je súladný s judikatúrou Najvyššieho súdu SR zo dňa 18. júna 2015, sp. zn. 6MCdo/15/2013 týkajúci sa rozhodovania náhrady trov štátu v obdobnej veci. Dovolací súd v označenej veci zároveň poznamenal, že nerešpektovanie ustanovenia § 166 ods. 1 O.s.p. (§ 225 ods. 1 C.s.p., pozn. odvolacieho súdu) má za následok aj porušenie článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a tiež porušenie článku 13 ods. 1 písm. a) ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd (por. závery Ústavného súdu Českej republiky vyslovené v náleze z 11. februára 2004 sp. zn. I. ÚS 672/03 a aj v náleze z 10. decembra 2014 sp. zn. IV. ÚS 113/13).

Nakoľko na vydanie napadnutého uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 20. januára 2022, č. k. Z-2-47Cb/80/1996-577, neboli splnené procesné podmienky, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, napadnuté uznesenie Krajského súdu v Bratislave podľa ust. § 389 ods. 1 písm. a/ C.s.p. zrušil.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.). Dovolanie je podľa § 421 C.s.p. prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti zneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ (§ 421 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§426 C.s.p.). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu

sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou, alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.). Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.). Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie.